

Борис Швед - оберіг Поліського краю

Минулої п'ятниці в Сарнах відбулася науково-практична конференція, присвячена 100-річчю з дня народження Бориса Шведа

А передувало її роботі відкриття виставки письменника в історико-етнографічному музеї. Сама ж конференція відбулась у педагогічному коледжі, куди приїхали чимало гостей як з Рівного, так і інших районів області, прийшли родичі письменника. Учасників конференції привітала заступник голови райдержадміністрації Тетяна Сухарева. Із життям і діяльністю Бориса Шведа ознайомила присутніх завідувачка історико-етнографічного музею, заслужений працівник культури України Раїса Тишкевич.

Борис Швед народився і жив у м. Сарни. На жаль, наголосила Раїса Тишкевич, його ім'я не знайдемо в енциклопедичних довідниках, його ще мало знають краєзнавці та широкий загал населення. Разом з тим «Поліщуки» - це твір, писаний життям, що відображає картини поліського села 20-х-30-х років ХХ століття за часів Польщі, з широким описом звичаїв, традицій, обрядів. У передмові до книги Павло Ящук писав, що видавці високо оцінили повість, бо її писала людина, яка не думає ввійти в літературу і, що найважливіше, немає в цьому напрямку ніяких претензій.

Народився письменник 10 липня

Крім Бориса, у родині було п'ятеро дітей. Родовід Шведів походить з Дубровиці. Брати мами Филип і Олександр були освіченими людьми, рано включились у боротьбу за краще життя знедоленого населення Полісся, активно беруть участь у Дубровицькому збройному повстанні. Ще маленьким Борис малював селянські хати, вирізав з дерева різні фігурки, писав, захоплювався стародавніми речами. У 9 років написав вірш. Мав великий потяг до навчання, але багатодітна родина не мала можливості його вчити. Своєрідною народознавчою студією для Бориса стали розповіді селян, які, приїжджаючи на ярмарок у Сарни продавати продукти чи речі, заходили до них у гості. Слухаючи їх, він чітко все фіксував у пам'яті, використавши згодом у своїх творах. Крім селян, у родині часто збирались революціонери. За чашкою чаю вони обговорювали події у світі, будували плани на майбутнє. Це також запало в душу юнака.

Не судилося йому здобути вищу освіту, закінчив 4 класи Сарненської гімназії. Та в родині була велика бібліотека, тому багато читав. У 1927 році Бориса Шведа мобілізували в польську армію. Після служби в 1932 році одружується і переїздить на Во-

луцька, де працює перукарем. Дружина Станіслава - полька, уродженка Любліна. Згодом народились син Богдан і донька Галина. У Рожищах і розпочалась літературна творчість Б. Шведа. Тут він працює над повістю «Поліщуки», пізніше пише твори «Помста дочки» та «До ідеалів». На жаль, ці два твори згоріли підчас війни. «Поліщуки» в 1938 році завдяки дружбі з місцевим адвокатом Володимиром Щебаруком вийшли п'ятитисячним тиражем у видавництві «Дзвони». У жовтні 1944 року Борис Швед пішов добровольцем у Радянську армію боротись з фашизмом, а на початку 1945 загинув у с. Чорна Струга неподалік Варшави.

Особлива цінність повісті «Поліщуки» - в реалістичному зображенні життя та побуту селян. Тут широко описані різдвяно-водохрещенські, великодні традиції, звичаї поліщуків, пов'язані зі святкуванням Юрія, Івана Купала. Особливо колоритно описав він міщанський ярмарок. Заслужують уваги описи народних методів лікування, знахарства...

Свій талант Борис Швед щедро передав у спадок рідним. У Сарнах, наприклад, народилась і жила донька його найменшого брата Миколи Надія. Це школяркою дівчинка була активним громадським екскурсоводом і великою помічницею наукових працівників музею. Вона захоплювалась малюванням, лісовою скульптурою, писала листи в районну газету про ветеранів Великої Вітчизняної війни. Саме через неї й дізнались про письменника Бориса Шведа. Надія передала в музей його речі. Та життя цієї чудової, допитливої дівчини обірвалось у 17 літ. Вона загинула в автокатастрофі. У музеї зберігаються її малюнки, лісові скульптури. У місті одна з вулиць носить ім'я її дядька - Бориса Шведа. А минулого року на День міста відкрили меморіальну дошку, присвячену 100-річчю з дня його народження.

Нитку розмови на конференції продовжив перевидавець повісті «Поліщуки», член Рівненської міської організації «Просвіта» Михайло Борейко. Він вручив Р. Тишкевич грамоту організації «Просвіта» за велику

культурно-просвітницьку діяльність і розповів присутнім про історію перевидання твору. Крім того, у подарунок педколеджу підніс її екземпляр і декілька інших книг.

Народознавчий аспект у порівняльному зіставленні роману У. Самчука «Волинь» і повісті Б. Шведа «Поліщуки» висвітлювала Олена Левшунова, викладач педколеджу. Варто зауважити, що на конференції йшла мова не тільки про життя і творчість славетного земляка. Полісся - прекрасний край, багатий своєю культурною та духовною спадщиною, яку творили й творять талановиті люди. Один з них - наш сучасник Петро Велесик. Про поліську тематику в його творчості й вів мову Іван Пашук, член обласної Спілки краєзнавців. Зацікавлено слухали й розповідь про православну церкву на Поліссі в ІХ-ХХІ ст. священика, краєзнавця Павла Дубінця із Зарічненського району. А працівниця Рівненського державного гуманітарного університету Тетяна Сокіл розповіла про дослідження Полісся Едвардом Руліковським, родина якого жила в с. Бродець. Про землеробські традиції Поліського краю говорила старший науковий співробітник Рівненського обласного краєзнавчого музею Тетяна Пархоменко.

Наостанок Алла Українець, зав -

відділом обласного краєзнавчого музею, зауважила, що нині з'являється на світ багато книг, яких ніхто не читає, а є такі, які б читали залюбки. Та обставини склались так, що їх не видають, про них не знають. Це стосується і «Поліщуків». Борис Швед написав одну книгу, але так, як він це зробив, не зміг зробити ніхто. Її мають прочитати всі небайдужі до історії рідного краю люди.

І справжнім сюрпризом для учасників конференції став виступ студентського народного драматичного театру РЕГ «Бриз». У цього колективу тісна співпраця із сарненським музеєм. Адже в його стінах вони зняли три ігрові фільми, які широко демонструвались в Україні. Того ж дня показали уривок з вистави за повістю Б. Шведа «Поліщуки». А сарненські виконавці Тетяна Давидюк та Яна Куришко заспівали стародавні українські пісні, записані в селах Сарненщини.

**Світлана ЛЯШКО.
Фото Василя СОСЮКА.**

1906 року в сім'ї залізничного сплюсаря. льинь у селище Рожище, неподалік